

Turvallisuutta ja oikeutta

Turvallisuuspolitiikka

- turvallisuuspolitiikan tarkoituksena Suomessa on
 - maan itsenäisyyden säilyttäminen
 - kansalaisten elämän ja hyvinvoinnin turvaaminen kaikissa oloissa
- turvallisuuspolitiikka jakautuu:
 - 1) ulkopolitiikkaan
 - rauhan oloissa ensisijainen toimintatapa
 - 2) maanpuolustukseen

Ulkopolitiikka

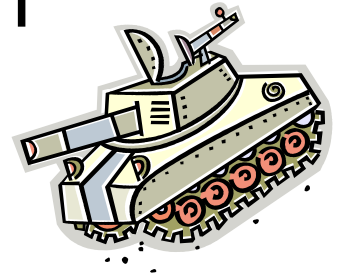
- ulkopolitiikan tarkoituksena on estää maata joutumasta kansainvälisiin kriiseihin
- ulkopolitiikan käytännön toimijoita:
 - ulkoministeri ja ulkoministeriö
 - Suomen ulkomaisten edustustot: suurlähetystöt ja konsulaatit
- Euroopan unioniin liittyvät asiat eivät ole ulkopolitiikkaa vaan sisäpolitiikkaa

Ulkopoliittinen päätöksenteko

- tasavallan presidentti
 - johtaa ulkopolitiikkaa yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa
 - päättää sodasta ja rauhasta eduskunnan kanssa
- valtioneuvosto
 - ulkopolitiikan johto yhdessä presidentin kanssa
- UTVA = ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta (presidentti mukana)
 - valmistelee ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa
 - valmistelee kokonaismaanpuolustusta koskevia asioita

Maanpuolustus

- kriisitilanteen turvallisuuspolitiikkaa
- nojaa asepelotteeseen ja tähtää sodan estämiseen; sodan syttyessä käytetään asevoimia hyökkääjää vastaan
- puolustus hidastaa ja torjuu hyökkäyksen ja turvaa siviiliväestön
- väestönsuojelu ja taloudellinen maanpuolustus (esim. varmuusvarastot) ovat tärkeä osa maanpuolustusta

Maanpuolustuksen perusperiaatteita Suomessa

- alueellinen puolustus: koko maata puolustetaan
- liittoutumattomuus: Suomi ei kuulu sotilasliittoihin $\leftrightarrow$ toisaalta Suomi tekee läheistä yhteistyötä Naton kanssa (esim. Naton rauhankumppanuusohjelma)
- yleinen asevelvollisuus

Kansalaisen oikeusturva

- oikeusvaltion tärkein tunnus on laillisuus
- kaikessa julkisen vallan toiminnassa on tarkoin noudatettava lakia
- kansalaisella on mahdollisuus valittaa viranomaisen päätöksestä ja hakea tähän muutosta
- kansalaisen oikeusturva toimii sekä Suomen että Euroopan unionin tasolla

Mistä viranomaisen päätökseen voi hakea muutosta?

- viranomainen voi korjata selvän virheen, esim. laskuvirheen
- hallintoelimen oma oikaisumenettely
- hallinto-oikeus
- valtioneuvoston oikeuskansleri
- eduskunnan oikeusasiamies
- Euroopan unionin oikeusasiamies
- Euroopan unionin tuomioistuin

Järjestysvalta Suomessa: poliisi

- oikeusvaltiossa on järjestysvalta valtion sisäistä turvallisuutta varten
- järjestysvaltaa edustaa Suomessa poliisi
- poliisin tehtävät:
 - 1) laillisen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen suojeleminen
 - 2) yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito

Järjestysvalta Suomessa: poliisi

- poliisin toiminnan tavoite: rikosten ja järjestyshäiriöiden ennaltaehkäisy
- käytännössä poliisi tutkii jo tapahtuneita rikoksia tai rikkomuksia
- poliisi toimet rikosasioissa: esitutkinta ja aineiston luovutus syyttäväviranomaiselle
- poliisi myöntää erilaisia lupia: passit, ajokortit ja henkilötodistukset
- poliisilla Suomessa laajat, mutta tarkoin säädellyt valtuudet

Riippumaton tuomiovalta

- tuomiovalta on Suomessa riippumatonta eli erillään poliittisesta vallankäytöstä
- Suomi toteuttaa näin käytännössä Montesquieun vallan kolmijako-oppia
- tuomioistuimet perustavat ratkaisunsa vain lakiin
- muut viranomaiset eivät saa puuttua tuomioistuinten päätöksiin

Suomen tuomioistuimet

- 1) yleiset tuomioistuimet
 - käräjäoikeudet 27 kpl
 - hovioikeudet 6 kpl
 - korkein oikeus
- 2) hallinnolliset tuomioistuimet
 - hallinto-oikeudet 8 kpl
 - korkein hallinto-oikeus
- 3) erityistuomioistuimet

Mitä tuomioistuimet tekevät?

- yleiset tuomioistuimet käsittelevät riita- ja rikosasioita
- hallintotuomioistuimet käsittelevät julkiseen hallintoon liittyviä asioita
- erityistuomioistuimet (4 kpl) käsittelevät niiden erityisalaan kuuluvia asioita
 - markkinaoikeus
 - työtuomioistuin
 - vakuutusosasto
 - valtakunnanoikeus (kokoontuu, jos ministeri joutuu rikosoikeudelliseen syytteeseen toimikaudellaan)

Rangaistukset

- 1) sakko
 - päiväsakko, yhteisösakko, rikesakko, ehdollisen vankeuden oheissakko
- 2) vankeus
 - ehdollinen ja ehdoton
 - valvontarangaistus
- 3) yhdyskuntapalvelu
- 4) nuorisorangaistus
 - 4 kk–1 vuosi, tuomittu (alle 18-v.) valvottuna ja saa työelämäänsä valmentavaa ohjausta

Muut rikoksen seuraamukset

- vahingonkorvausvelvollisuus
 - tuomioistuin määrää asianomistajan vaatimuksesta
- menettämisseuraamukset
 - esim. rikoksentekovälineen menettäminen valtiolle, rikoksella saadun taloudellisen hyödyn menettäminen
- turvaamistoimenpiteet
 - esim. ajo-, liiketoiminta- ja lähestymiskielto